

Luleälvens Vattenråd

- bevakar Lule älvdals vattenmiljöfrågor. Vi tar tillvara lokal kunskap, fungerar som ett kontaktnät för att ge och ta emot information om vattenförvaltningsfrågor och bidrar med förslag på prioriterade åtgärder i avrinningsområdet.
- syftar till uppfyllandet av EU:s Vattendirektiv och Miljöbalkens grundläggande krav på *God Ekologisk Status* alternativt *God Ekologisk Potential*, samt bred samverkan med berörda och intresserade aktörer i avrinningsområdet.

EU:s Vattendirektiv

- ramverk för att värna våra vattensystem, nu och för framtida generationer
- juridiskt bindande, inkluderat i svensk lag
- ska vara genomförd senast 2027 (2033)
- kräver – genom ett kontinuerligt, ömsesidigt samråd mellan myndigheter och lokalbefolkning – att de miljöförbättrande åtgärder vidtas som direktivets mål förutsätter omfattar alla Sveriges reglerade vatten

Lule älv är Sveriges första utbyggda älv och har aldrig miljöprovats tidigare. Provningsen sker i domstol för varje enskilt kraftverk/dämme men med hänsyn till älven som helhet. Undantag från kraven kan medges om genomförandet innebär en icke försvarbar samhällsekonomisk kostnad jämfört med andra möjliga lösningar. Uppfyllandet av kraven innebär ofta att en del vatten (energi) inte kan utnyttjas för elproduktion fullt ut.

Miljöbalken och Vattendirektivet ställer långtgående krav på återställning av älvens ekologiska funktioner, inklusive naturlig laxproduktion, där de samhällsekonomiska vinsterna en restaurering kan ge ska vägas mot samhällskostnaderna. Enbart skador, som är direkt relaterade till kraftproduktionen kan accepteras och största möjliga ansträngning ska göras för att vidmakthålla vattens ekologiska funktion.

Vår vision

En älvdal med forsande, friskt och levande vatten

Med blomstrande ekosystem, företagande, renskötsel, besöksnäringar, industri, fiske och jakt, och en älv som möjliggör mer elproduktion än idag i samklang med klimat och biologisk mångfald.

Mer information

lulealv.org

Kontakt

vattenrad@lulealv.org

Styrelse

Siri Lundström, ordf, biolog, siri@lulealv.org

Hendrik Andersson, IT-företagare, lokalpolitiker
Boden, hendrik.andersson@gmail.com

Robert Westin, turistentreprenör,
robert.westin@arcticadventure.se

Stellan.Hamrin@hotmail.com, vattnekolog,
forskare

Harry.Salmgren@mhmail.se, fiskevårdare

Susanna Fjällström

Per Lundström, sociolog

Jenny Hedén Malm, arkitekt, admin@lulealv.org

Kurt Lundström, ordf Lule Älvdals Serviceorgan
kurt.o.lundstrom@gmail.com

Olle Utsi, Sirges sameby

Bilder

Kurt Lundström vandrar i Letsi torrflå, foto:

Roland Boman

Layout, övriga foton, karta: Siri Lundström

Tryck augusti 2022

Luleälvens Vattenråd

Samverkanspart och dubbelriktad länk mellan alla längs Lule älvdal i hela tillrinningsområdet från fjäll till hav, Vattenmyndigheten i Bottenviken och länsstyrelserna i vattendistriktet.

Bakgrund – Lule älv under 100 år

Lule älv producerar idag 10 % av Sveriges vattenkraftsel och har fram till 2021 producerat 782,6 miljarder kWh till Vattenfall/statskassan. Med ett uppskattat dagspris på 50 öre/kWh motsvarar det ett värde runt 400 miljarder kronor. Enbart en bråkdel av detta har återförts till den lokala befolkningen.

Svenska staten har sedan 1909 producerat vattenkraftsel från Lule älv. Efter att initialt ha bidragit till älvdalens utveckling med arbetstillfällen och ökad social service innebär vattenkraften sedan lång tid tillbaka det motsatta. Löften om miljöåtgärder och lokala ekonomiska satsningar har inte uppfyllts.

Tvångsförflyttningen av samer för 100 år sedan till redan utnyttjade områden i älvdalen försvårade situationen.

När utbyggnaden var klar var laxen borta, arbetstillfällena få, byggnader och verksamheter nedlagda och vinsterna skickade till statskassan. Kvar blev landets mest reglerade sjöar, med otillgängliga stränder och älvsträckor utan vatten. Kvar blev också en försämrade ekonomi, en skadad ren- och besöksnäring, riskabla isar, ett utarmat insekts- och fågelliv, ett förstört laxfiske i älv och hav och ett försämrade harr-, öring- och rödingfiske. Detta har försämrade befolkningens levnadsförhållanden och omöjliggjort en hållbar utökad besöksnäring baserad på bl.a. fiske.

Lule älv idag – vad kan vi göra?

Uppfyllandet av Vattendirektivet innebär för miljön och rennäringen en skonsammare reglering av de stora vattenmagasinen, som Akkajaure och Seitevare, miljöanpassad minimivattenföring i rinnande vatten, åtgärder mot erosionsskador och en ökad generell hänsyn till fisk, fiske och rennäring i hela älvdalen.

Vattenkraftsutbyggnaden har förutom att skada miljön även dränkt arkeologiska och kulturhistoriska miljöer av stort värde. Exempel är samiska gravplatser som nu förstörs. Fyndet Vuollerim 6000, stenåldersboplatsen på näset där älvarna förrann samman har skrivit om hela Skandinavien historia.

Ett särskilt problem utgör de torrfåror som Vattenfall skapat vid bl.a. Letsi. De är ett mycket stort ingrepp för både människor och renar, fiskar

Lilla Lule älv vid Letsi, sett uppströms, riktning mot Jokkmokk.

Letsi sett nedströms. För skala, se inringad person.

och många andra arter. Detta kan lösas genom en fastställd minimivattenföring kopplat till ett minikraftverk, som då också kan utnyttjas för det spillvatten, som idag helt går förlorat. Älvens torrfåror och speciellt den vid Letsi utgör de enda återstående möjligheterna att

återskapa naturliga lekområden för havsvandrande lax. Möjligheten bör tas innan tiaminbrist i kombination med odlingsbetingade genetiska förändringar helt utrotat dagens odlade laxbestånd.